

QUẢN TRIỆT TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH NHẪM BẢO ĐẢM THỐNG NHẤT GIỮA “HỌC VỚI HÀNH” TRONG DẠY HỌC MÔN LÍ LUẬN MÁC - LÊNIN Ở CÁC TRƯỜNG CÔNG AN NHÂN DÂN HIỆN NAY

VŨ THỊ HƯƠNG LÝ*

Ngày nhận bài: 25/12/2016; ngày sửa chữa: 26/12/2016; ngày duyệt đăng: 11/01/2017.

Abstract: Applying Ho Chi Minh thought on theory and practice at universities is necessary to raise awareness of students of Principle Marxism and Leninism and Socialism and fight against distortion allegation on Socialism of enemies. This article refers to viewpoint on theory and practice of Ho Chi Minh thought in education and training in line with Principles of Marxism and Leninism at People Police School, adding to teaching theory in particular and teaching methods of module Principles of Marxism - Leninism, Ho Chi Minh thought in colleges today in general.

Keywords: Ho Chi Minh Thought, theory and practice.

1. Chủ tịch Hồ Chí Minh là người đã khai sinh ra nền giáo dục cách mạng ở Việt Nam. Thông qua các bài viết và nói chuyện về GD-ĐT, Người đã nêu những luận điểm bàn về sự thống nhất giữa học với hành. Theo Người: “Học để hành, học phải đi đôi với hành, học mà không hành thì vô ích, hành mà không học thì hành không trôi chảy”. Đặc biệt, tư tưởng thống nhất giữa học với hành được Chủ tịch Hồ Chí Minh luận giải một cách sâu sắc và khái quát thành lí luận giáo dục cách mạng đó là: “Thực hành sinh ra hiểu biết, hiểu biết tiến lên lí luận, lí luận lãnh đạo thực hành” [1; tr 361].

Theo Người: “Thực hành là một giai đoạn của quá trình nhận thức. Đó là giai đoạn kết thúc của một quá trình nhận thức này đồng thời cũng là giai đoạn mở đầu cho một quá trình nhận thức tiếp theo. Thực hành là cầu nối giữa quá trình nhận thức này với quá trình nhận thức kia, làm cho hoạt động nhận thức trở thành vô cùng vô tận” [2; tr 128].

Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng thường xuyên căn dặn cán bộ cách mạng: “Học tập chính cương, chính sách của Đảng cho hiểu mà làm cho đúng tức là thực hành chủ nghĩa Mác - Lênin”. Đồng thời, cần phải tổ chức cho người học tham gia vào thực hành đường lối, quan điểm của Đảng, thực hành xây dựng các luận điểm cách mạng và khoa học, sáng tạo ra các quan điểm, tư tưởng mới; phải tổ chức cho họ thực hành đấu tranh chống các quan điểm phản diện, phản khoa học.

2. Quản triệt tư tưởng Hồ Chí Minh đảm bảo sự thống nhất giữa học với hành trong dạy học môn Lí luận Mác - Lênin ở các trường Công an nhân dân

2.1. Thực hành sinh ra hiểu biết. Đây là thực hành trong giai đoạn mở đầu của một quá trình nhận thức, thực hành khám phá kiến thức lí thuyết mới. Điều đó, đòi hỏi người học phải thực hành trong điều kiện

chưa nắm được kiến thức lí thuyết hoặc đã nắm được nhưng chưa đầy đủ, trọn vẹn” [3; tr 128]. Trong giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin, giai đoạn này thường tập trung vào những đối tượng người học mới được học tập, nghiên cứu về chủ nghĩa Mác - Lênin với đặc trưng cơ bản của họ là những tri thức, hiểu biết của họ về chủ nghĩa Mác - Lênin còn hạn chế, chưa đầy đủ, trọn vẹn. Vì vậy, yêu cầu đặt ra trong giảng dạy cho đối tượng này đòi hỏi giảng viên (GV) cần thiết kể những bài tập thực hành cho người học rèn luyện kĩ năng khám phá kiến thức mới theo một chủ đề nhất định có ẩn chứa trong đó những kiến thức lí thuyết. Tuy nhiên, những bài tập thực hành này cần được xây dựng theo hướng sau khi giải được các bài tập này người học sẽ lĩnh hội được những kiến thức lí thuyết mới và thông qua các thao tác tư duy để phát triển thành kiến thức lí luận.

Cụ thể ở giai đoạn này, GV cần tổ chức cho học viên tham gia vào thực hành chấp hành đường lối, quan điểm của Đảng, đồng thời tổ chức cho người học tham gia thực hành đấu tranh chống các quan điểm phản diện, phản khoa học về chủ nghĩa Mác - Lênin. Từ thực tiễn thực hành, người học có hiểu biết đúng đắn trong nhận thức về chủ nghĩa Mác - Lênin để khái quát thành kiến thức lí luận về chủ nghĩa Mác - Lênin.

2.2. Hiểu biết tiến lên lí luận. “Đây là giai đoạn nhận thức lí tính diễn ra trong tư duy. Thực hành là hoạt động bên ngoài, tư duy là hoạt động bên trong. Thực hành vừa là quá trình chuyển ra ngoài của hoạt động bên trong vừa là quá trình chuyển vào trong của hoạt động bên ngoài” [3; tr 129]. Trong quá trình thực hành sẽ rút ra được những kinh nghiệm thực tiễn bổ sung cho sự hiểu biết của mình, và từ hiểu biết kinh

* Học viện Chính trị Công an nhân dân

nghiệm cảm tính đó, thông qua các thao tác tư duy mà chuyển hoá, khái quát hoá thành lí luận và lí luận lại tiếp tục chỉ đạo thực hành. Để hiểu biết tiến lên lí luận, tức là chuyển từ trình độ nhận thức này sang trình độ nhận thức khác cao hơn đòi hỏi quá trình dạy học phải rèn luyện cho người học kĩ năng thao tác tư duy. Đó là thực hành thao tác tư duy, thực hành chuyển hoá nhận thức từ trình độ cảm tính lên trình độ lí tính, tức là từ hiểu biết kinh nghiệm tiến lên hiểu biết lí luận.

Dạy học không phải chỉ rèn luyện những kĩ năng, kĩ xảo thực hành thao tác bên ngoài theo quy trình công nghệ đơn giản mà các tình huống trong thực tế thường không diễn ra hoàn toàn như những gì đã dạy và học trong nhà trường. Điều đó đòi hỏi quá trình dạy học phải xây dựng được những bài tập thực hành về tư duy nhằm rèn luyện cho người học khả năng phân tích, tổng hợp, xử lí thông tin và ứng biến linh hoạt, sáng tạo trong các tình huống cụ thể, nhất là các tình huống khó khăn phức tạp.

Trong bối cảnh trong nước và quốc tế hiện nay các thế lực thù địch với nhiều âm mưu và thủ đoạn khác nhau đã không ngừng dùng mọi luận điệu để xuyên tạc những giá trị lịch sử và khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin nhằm làm giảm sút niềm tin của quần chúng nhân dân và một bộ phận cán bộ làm công tác bảo vệ an ninh quốc gia và giữ gìn trật tự an toàn xã hội. Vì vậy, trong dạy học các môn khoa học Mác - Lênin ở các trường Công an nhân dân, đối với những học viên đã có những hiểu biết vững chắc về chủ nghĩa Mác - Lênin, để họ có khả năng chuyển hoá những hiểu biết về chủ nghĩa Mác - Lênin thành lí luận, cần thực hành xây dựng các luận điểm cách mạng, sáng tạo trên nền tảng các quan điểm, tư tưởng khoa học để đấu tranh phản bác lại quan điểm sai trái, thù địch nhằm bảo vệ tính đúng đắn và vững chắc của chủ nghĩa Mác - Lênin.

2.3. Lí luận chỉ đạo thực hành. Thực hành ở đây chính là thực hành trong giai đoạn kết thúc của một chu kì nhận thức, thực hành vận dụng, kiểm nghiệm kiến thức lí thuyết đã học. Lí thuyết và thực hành phải thống nhất với nhau, học lí thuyết như thế nào thì thực hành luyện tập phải tuân thủ theo như thế. Nếu lí thuyết một đường, thực hành một nẻo là “trống đánh xuôi, kèn thổi ngược” [3; tr 131].

Dạy học các môn khoa học Mác - Lênin, đòi hỏi GV cần tổ chức các hình thức dạy học theo hướng vừa để họ lĩnh hội được kiến thức lí thuyết về chủ nghĩa Mác - Lênin đồng thời có các bài tập thực hành vận dụng lí thuyết đã học để phân tích, nhận định, đánh giá việc vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn công cuộc đổi mới đất nước ta trong 30 năm qua. Trải qua quá trình luyện tập thông qua các bài tập thực hành này sẽ giúp người học củng cố, mở rộng và kiểm

nghiệm kiến thức lí thuyết và chuyển hoá kiến thức lí thuyết tiếp nhận được từ các nguồn tài liệu, sách vở thành “kiến thức sống” của mỗi cá nhân.

Theo quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về “học và hành”, thì thực hành là nguồn gốc, là mục đích và là tiêu chuẩn của nhận thức và là phương pháp học tập phải hướng tới. Học là quá trình nhận thức lí luận, hành là quá trình vận dụng lí luận đã học vào thực tế, hành mà không học là hành mù quáng, không những dễ sinh ra bảo thủ, kinh nghiệm chủ nghĩa mà còn có thể dẫn đến lúng túng khi gặp phải những tình huống khó khăn, phức tạp thậm chí có khi sai lầm và trở thành phá hoại. Hồ Chí Minh nói “Lí luận phải đem ra thực hành. Thực hành phải nhằm theo lí luận. Lí luận cũng như cái tên (viên đạn). Thực hành như cái đích để bắn. Có tên mà không bắn, hoặc bắn lung tung cũng như không có tên. Lí luận cốt để áp dụng vào thực tế. Chỉ học thuộc lòng, để đem loè thiên hạ thì lí luận ấy cũng vô ích. Vì vậy, chúng ta phải cố gắng học, đồng thời học thì phải hành” [1; tr 235].

Khi vận dụng quan điểm “học và hành” của Hồ Chí Minh, đòi hỏi mỗi người cần nhận thức đúng ý nghĩa về quan điểm của Người. Theo đó, học là loại hình hoạt động nhận thức, chủ yếu được diễn ra trong tư duy, qua các giai đoạn nhận thức cảm tính và nhận thức lí tính với mức độ cao nhất là tư duy để hình thành khái niệm về sự vật, hiện tượng. Nhưng học không dừng lại ở đó, học phải hành. Hành là quá trình người học vận dụng kiến thức lí thuyết đã lĩnh hội được vào giải quyết các công việc cụ thể trong thực tiễn. Trong quá trình học tập thì hành nhằm kiểm chứng tư duy và bổ sung cho tư duy. Với ý nghĩa đó, hành được coi như một giai đoạn của học, đó là giai đoạn cao của quá trình nhận thức chân lí.

Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra cách thức học với hành, gắn lí luận với thực tế: học có hai cách: một cách là chỉ đem lí luận khô khan nhét cho đầy óc họ. Rồi bày cho họ viết những chương trình, những hiệu triệu rất kêu. Nhưng đối với thực tế, tuyên truyền, vận động, tổ chức, kinh nghiệm chỉ nói qua loa mà thôi. Thế là lí luận suông, vô ích. Một cách là trong lúc học lí luận, phải nghiên cứu công việc thực tế. Lúc học rồi, họ có thể tự mình làm ra phương hướng chính trị có thể làm những công việc thực tế, có thể trở nên người tổ chức và lãnh đạo. Thế là lí luận thiết thực, có ích.

Trong giảng dạy các môn lí luận Mác - Lênin ở các nhà trường Công an nhân dân, để học viên có khả năng “học đi đôi với hành”, từ kiến thức, hiểu biết về chủ nghĩa Mác - Lênin được trang bị trong nhà trường đến tạo cho họ niềm tin, tình cảm sâu sắc, bền vững với những giá trị khoa học và thời đại của chủ nghĩa Mác - Lênin và rèn luyện cho họ kĩ năng, hành vi thói
(Xem tiếp trang 36)

Tình huống đưa ra là: *Nếu lớp chúng ta đi bộ xung quanh thành nhà Hồ thì mất khoảng bao nhiêu thời gian?*

* *Cách thức sử dụng tình huống:*

- *Xác định thời điểm, địa điểm sử dụng tình huống:*

Tình huống được sử dụng khi đi tham quan thành nhà Hồ.

- *Chuẩn bị:* + Chia lớp thành 6 nhóm, các nhóm tự bầu nhóm trưởng; + Mỗi HS nhận nhiệm vụ từ GV, từ nhóm trưởng, tự tìm hiểu các thông tin cần thiết để giải quyết các nhiệm vụ được giao; + Mỗi HS có sổ tay ghi chép những thông tin cần thiết, được phát tờ rơi, tài liệu của di tích.

- *Thực hiện:* + Hoạt động của HS: các nhóm trao đổi, thảo luận cách tìm ra khoảng thời gian đi bộ xung quanh Thành nhà Hồ; tìm hiểu, ghi chép những thông tin cần thiết để giải quyết vấn đề (về hình dạng, kích thước của Thành, chọn đoạn đường và thời gian đi bộ của lớp,...); các nhóm thống nhất số liệu, sử dụng kiến thức liên quan đến chuyển động đều, hình học và kinh nghiệm thực tế khi thảo luận, tính toán quãng đường xung quanh thành, vận tốc đi bộ của lớp, các yếu tố ảnh hưởng đến thời gian đi để đưa ra khoảng thời gian hợp lý; trình bày và bảo vệ kết quả của nhóm mình; + Hoạt động của GV: đưa ra các gợi ý cho HS: để tìm được thời gian đi bộ xung quanh Thành nhà Hồ cần xác định những yếu tố nào (quãng đường, vận tốc)?; cách thức tìm quãng đường (tính chu vi của Thành cần biết hình dạng, kích thước của Thành), vận tốc đi bộ của lớp (xác định quãng đường, thời gian đi bộ của lớp: từ chỗ soát vé đến cổng Thành, từ chỗ đỗ ô tô đến chỗ soát vé,... hoặc kết hợp nhiều cung đường để đưa ra vận tốc trung bình. Thông qua ước lượng, hỏi hướng dẫn viên, tham khảo tờ rơi,...)?; thời gian đi còn phụ thuộc vào những yếu tố nào? GV có thể đưa thêm những câu hỏi gắn với thực tiễn (như: với lịch trình của chuyến tham quan, lớp có đủ thời gian đi bộ xung quanh thành không?...), cuối cùng nhận xét, bổ sung và rút ra kết luận.

5. Kết luận

Trong dạy học Toán ở tiểu học, GV cần thiết kế và sử dụng HĐNST qua sự liên kết chặt chẽ giữa Toán học với các lĩnh vực khác và với thực tiễn. Từ đó, giúp HS học tập môn *Toán* một cách hứng thú, sáng tạo hơn và rèn luyện được kỹ năng tổng hợp và bồi dưỡng, phát triển NL toán học nói chung, NL vận dụng THVTT nói riêng. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Cruchetxki V.A (1973). *Tâm lý năng lực Toán học của học sinh*. NXB Giáo dục.
- [2] Trần Ngọc Lan (2009). *Rèn luyện kỹ năng tư duy sáng tạo cho học sinh tiểu học thông qua hoạt động*

tạo lập bài toán từ các tình huống mở. Tạp chí Giáo dục, số 227, tr 40-42.

[3] Phạm Văn Hoàn (chủ biên) - Nguyễn Gia Cốc - Trần Thúc Trình (1981). *Giáo dục học môn Toán*. NXB Giáo dục.

[4] Đỗ Trung Hiệu - Đỗ Đình Hoan - Vũ Dương Thụy - Vũ Quốc Chung (2005). *Phương pháp dạy học môn Toán ở tiểu học*. NXB Đại học Sư phạm.

[5] Trần Ngọc Lan (2014). *Giáo trình thực hành phương pháp dạy học Toán ở tiểu học*. NXB Đại học Sư phạm.

Quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh...

(Tiếp theo trang bìa 3)

quen vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin vào lí giải các vấn đề của đời sống hiện thực xã hội ngày nay một cách biện chứng, đòi hỏi trong giảng dạy, GV cần xây dựng được hệ thống các bài tập thực hành dưới dạng các tình huống đòi hỏi kĩ năng vận dụng nguyên lí của chủ nghĩa Mác - Lênin vào xử lí, giải quyết những tình huống đó trên cơ sở khoa học, khách quan, triệt để.

Chủ nghĩa Mác - Lênin là hệ thống tri thức khoa học cách mạng, triệt để của nhân loại tiến bộ, tuy nhiên không phải là “chìa khoá vạn năng” để giải quyết mọi vấn đề của thời đại và bất biến. Chính vì vậy, vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin là vận dụng trong điều kiện, hoàn cảnh thực tế của xã hội hiện tại, không nên rập khuôn, máy móc lấy những kinh nghiệm đã lạc hậu, không còn phù hợp với thời đại của một số nước khác từ những thập niên 90 của thế kỉ XX để áp dụng vào nước ta hiện nay. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói “Học tập thì theo nguyên tắc: kinh nghiệm và thực tế phải đi cùng nhau. Thí dụ khoa học chính trị dùng sách vở, bài báo bản về chiến lược, chiến thuật làm tài liệu lí luận; lấy lịch sử và kinh nghiệm tranh đấu của Đảng làm tài liệu thực tế. Khoa học kinh tế lấy “kinh tế chính trị học” làm tài liệu lí luận, lấy lịch sử kinh tế nước ta gần 100 năm nay làm tài liệu thực tế” [1; tr 272]. Như vậy, thống nhất giữa học với hành cũng là thống nhất giữa lí luận với thực tế, giữa nhà trường với xã hội. □

Tài liệu tham khảo

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 6) (1995). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 5) (1995). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Trần Đình Tuấn (2012). *Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục*. NXB Quân đội nhân dân.
- [4] Võ Nguyên Giáp (1997). *Hồ Chí Minh và con đường cách mạng Việt Nam*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] Bộ Nội vụ (1980). *Chủ tịch Hồ Chí Minh với ngành Công an nhân dân Việt Nam* (Lưu hành nội bộ). Viện Nghiên cứu khoa học công an.
- [6] Bộ Nội vụ (1990). *Chủ tịch Hồ Chí Minh với công tác an ninh trật tự*. NXB Công an nhân dân.